

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

RWS INFORMATIE

Marktconsultatie

Zenderen gewone en grijze zeehonden (Wozep)

Colofon

Uitgegeven door Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat,
Rijkswaterstaat, Water Verkeer en Leefomgeving

Contactpersoon Carolina Correa Jaramillo
Datum 16 juni 2024
Versie V0.5
Status Definitief

1 Inleiding

1.1. Wozep

In 2016 heeft het ministerie van Economische Zaken Rijkswaterstaat de opdracht gegeven een geïntegreerd onderzoeksprogramma op te zetten om de kennislacunes met betrekking tot de effecten van offshore windparken op het Noordzee-ecosysteem te verkleinen. Dit generieke programma is opgezet op advies van Rijkswaterstaat (RWS), dat concludeerde dat de kennislacunes vooral generiek van aard zijn. Bovendien kan een centraal onderzoeksprogramma efficiënter worden beheerd. Dit creëerde het Wind op zee ecologisch programma (Wozep). Wozep heeft een looptijd van 2016-2023 en is uitgebreid naar fase 2 met een looptijd van 2024-2030. Wozep-onderzoeksresultaten worden gebruikt in het Kader Ecologie en Cumulatie (KEC). Met het KEC wordt het cumulatieve effect van de voorgestelde windparken samen met de bestaande en geplande parken op de soort met beschermde status van natuurwetgeving getest.

Het Wozep-programma richt zich op de volgende thema's:

- Vogels
- Vleermuizen
- Zeezoogdieren en onderwatergeluid
- Benthos, vissen en elektromagnetische velden
- Ecosysteemeffecten
- Gegevens- en informatiebeheer

Achtergrondinformatie over het Wozep en voltooide onderzoeksrapporten worden gepubliceerd op het Noordzeeloket: <https://www.noordzeeloket.nl/wozep>

1.2. Aanleiding

In het Kader Ecologie en Cumulatie (KEC) worden de effecten van windparken op zee, op de populatie van onder andere de gewone en de grijze zeehond berekend. Om deze berekeningen uit te kunnen voeren is een kaart met de verspreiding en dichtheden van deze zeehonden nodig. In KEC 4.0 zijn gemodelleerde kaarten gebruikt gebaseerd op alle beschikbare zenderdata tot de laatst ingewonnen in 2019. In de jaren daarna tot 2023 zijn er geen wilde Nederlandse zeehonden meer gezenderd, en er is dus geen passende nieuwe data meer verzameld. Een nieuwe kaart met recentere data is daarom ook niet te maken. In KEC 5.0 wordt daarom de kaart uit 2019 gebruikt. Vanuit een pilot met juveniele zeehonden uit de opvang en internationaal zenderwerk zijn ondertussen nieuwe inzichten naar boven gekomen, namelijk dat juvenielen mogelijk verder zwemmen dan volwassenen. Daarnaast is de situatie op de Noordzee gewijzigd ten opzichte van 2019 (onder andere door de bouw van windmolenparken voor de kust van Noord- en Zuid-Holland) en is er daardoor de behoefte aan een nieuwe kaart, die in KEC 6.0 gebruikt kan worden.

2 Omschrijving project, contract

2.1. Nieuwe inzichten

Rond 2021 zijn vijf juveniele gewone zeehonden uit de opvang gezenderd, ten behoeve van het ontwikkelen van een nieuwe zender. Deze juveniele dieren uit de opvang verspreidden zich gemiddeld veel verder over de Noordzee, vergeleken met de volwassen dieren die eerder zijn gezenderd. Uit onderzoek in het buitenland, aan pas gespeende pups, is ook bij wilde jonge zeehonden dergelijk uitwaaiend verspreidingspatroon gebleken. Aangezien de meeste nieuwe windmolenparken verder op zee liggen, en daarmee meer in de periferie van het verspreidingsgebied van (volwassen) gewone en grijze zeehonden, is in de Nederlandse wateren de kans ook groter geworden dat juist de juveniele gewone zeehonden, en mogelijk ook juveniele grijze zeehonden, in contact komen met windmolenparken. Het is daarom de verwachting dat de bestaande kaarten niet representatief zijn voor dit cohort juveniele gewone (en mogelijk grijze) zeehonden.

Daarnaast is er geen recente zenderdata van in het wild levende Nederlandse gewone en grijze zeehonden verzameld. De situatie op het Nederlands continentaal plat (NCP) is sinds 2019 veranderd, onder andere door de bouw van de windmolenparken langs de Zeeuwse en Zuid - en Noord-Hollandse kust. Er is daarom geen inzicht in het verspreidingspatroon (en gedrag) van gewone en grijze zeehonden in relatie tot de veranderingen op het NCP.

Tot slot is het de vraag of gewone en grijze zeehonden gebruik maken van operationele windmolenparken als onderdeel van hun habitat. Met andere woorden: gaan zeehonden de Nederlandse windmolenparken in, en hoe gebruiken zij deze windmolenparken.

Doel van de marktconsultatie

Het doel van deze marktconsultatie is om potentiële leveranciers identificeren die in staat zijn Rijkswaterstaat te ondersteunen met het vangen en zenderen van gewone en grijze zeehonden om aan de hier beschreven behoefte van KEC 6.0 te voldoen. Deze behoefte is hieronder verder uiteengezet in de (deel)vragen. Daarnaast wilt RWS inzicht krijgen in beschikbare expertise, rekening houdend met de in dit document aangegeven eisen, evenals de markt verkennen voor mogelijke samenwerkingsmogelijkheden. Indien u interesse heeft in deze opdracht dient u via Tendered uw interesse bekend te maken uiterlijk **3 juli 2024. 11.00uur**. Voor geïnteresseerde partijen zal op **4 juli 2024** bij Rijkswaterstaat in Utrecht een **informatiebijeenkomst** worden gehouden. Indien U interesse heeft voor deze Opdracht houdt aub rekening hiermee.

3 Belangrijke vereisten

3.1. Vragen

Voor het vervaardigen van nieuwe verspreidings- en dichtheidskaarten van de gewone en grijze zeehonden is er recentere zenderdata en inzicht in het gedrag van volwassen en juveniele dieren nodig dan op dit moment beschikbaar is. Ook inzicht in het habitatgebruik in operationele windparken door zowel juveniele als volwassen gewone en grijze zeehonden is nodig. De rapporten [SealDistributionMaps_2021_06_16](#) (Bijlage) en [Aarts, G., Cremer, J., Kirkwood, R., van der Wal, J.T., Matthiopoulos, J., Brasseur, S., 2016. Spatial distribution and habitat preference of harbour seals \(*Phoca vitulina*\) in the Dutch North Sea, Wageningen Marine Research](#) geven inzicht over de benodigde tags en hoe de zenderdata gebruikt wordt.

Vanuit het KEC zijn er samenvattend drie hoofdkennisvragen. De opgehaalde zenderdata moet van voldoende kwaliteit zijn, conform de rapporten hierboven, om gebruikt te worden voor het opstellen van deze dichtheidskaarten:

1. Wat is de verspreiding en dichtheid van gewone en grijze zeehonden (gemodelleerd aan de hand van zenderdata en habitateisen) op het NCP?
2. Wat is het gedrag van juveniele grijze en gewone zeehonden, zwemmen zij verder dan volwassen zeehonden? Is de huidige verspreidingskaart m.b.t. de juveniele zeehonden uit de opvang (2021), ook representatief voor juveniele gewone zeehonden (niet uit de opvang)?
3. Gebruiken de gewone en grijze zeehonden de Nederlandse windmolenparken, zwemmen zij deze parken in en hoe gebruiken zij deze windmolenparken? Hoe is dit gebruik te vergelijken met gebieden buiten de windparken met vergelijkbare habitatkenmerken?

Op te leveren producten/diensten:

Gevraagd wordt om 30 zeehonden te zenderen (eventueel uit te breiden tot 40 afhankelijk van de kosten). Van de leverancier wordt gevraagd een onderbouwd advies te geven over de optimale verdeling tussen grijze en gewone zeehonden, en adulte en juveniele zeehonden, aangegeven als een bandbreedte om niet onnodig veel vangstpogingen te hoeven ondernemen, om de bovengenoemde vragen te kunnen beantwoorden. Deze dieren moeten in de voor de soort meest gunstige periode, rekening houden met zogen en verharen, worden gezenderd. In de inschrijving voor interesse verwachten we dat de leverancier een plan van aanpak opstelt met een haalbare planning en voorstel voor uitvoering. Het zenderen dient afhankelijk van de soort zeehond en de daarvoor gekozen gunstige periode – te starten in een tijdsframe van najaar 2024 tot begin 2025. De resultaten moeten uiterlijk halverwege 2025 beschikbaar zijn voor de Opdrachtgever. Het zenderen moet gedaan worden op een voor de vragen passende locatie aan de Nederlandse Noordzeekust, bij voorkeur de Razende Bol. Indien de leverancier vindt dat een betere/geschiktere locatie hiervoor is, dient dit in overleg met Opdrachtgever te worden gekozen. Met een goede motivatie kan de Opdrachtnemer een andere locatie ter goedkeuring voorstellen aan de Opdrachtgever. De leverancier dient een voorstel te doen voor de meest geschikte state-of-the-art tags die gebruikt gaan worden.

Bij de voorstellen dient beargumenteerd te worden waarom en hoe deze tags bijdragen aan het beantwoorden van kennisvragen en dienen de voorstellen aanleverend te zijn aan de kennisvragen.

Data dient aangeleverd te worden aan de Wozep-datarepository en voelden aan de kwaliteitseisen opdat deze gebruikt kunnen worden zoals in de bovengenoemde rapporten. Daarnaast dient een veldwerkverslag opgeleverd te worden waarin de uitgevoerde werkzaamheden uiteengezet worden.

3.2. Randvoorwaarden en uitgangspunten

- Deze dieren moeten in de voor de soort meest gunstige periode, rekening houdend met zogen en verharen, worden gezenderd. Het zenderen dient afhankelijk van de soort zeehond en de daarvoor gekozen gunstige periode kijkend naar de rui – te starten in een tijdsframe van najaar 2024 tot begin 2025.
- De resultaten moeten uiterlijk halverwege 2025 beschikbaar zijn voor de Opdrachtgever.
- Het zenderen moet gedaan worden op een voor de vragen passende locatie aan de Nederlandse Noordzeekust, bij voorkeur de Razende Bol. RWS beoordeeld of de argumentatie m.b.t. de gekozen locatie passend wordt geacht.
- Leverancier moet aantoonbare ervaring hebben met het vangen en zenderen van zeehonden in de afgelopen 15 jaar. De projectmedewerkers die voor dit onderzoek zullen worden ingezet moeten aan ten minste één zeehonden vangst en zender campagne actief hebben meegewerkt, de projectleider in het veld moet aan ten minste 3 vangst en zender zeehonden campagnes actief hebben meegewerkt. Een campagne bestaat tenminste uit het actief vangen van dieren alvorens de geschikte dieren te zenderen.
- Voor veldmedewerkers en helpers moet er een duidelijk vangst instructie beschikbaar zijn dat verschillende eventualiteiten en de nodige handelingen bij het vangen en zenderen van de zeehonden beschrijft.
- Leverancier moet beschikken over de benodigde Nederlandse vergunningen voor het vangen en zenderen van zeehonden of kunnen aantonen over deze te zullen beschikken vóór de aanvang van het veldwerk in 2024 en een omgevingswetvergunning wanneer gevangen gaat worden in een N2000 gebied. De leverancier moet een instellingsvergunning hebben zoals bedoeld in de Wet op de dierproeven. De leverancier moet bij aanvang van de Opdracht een vergunning voor dierproeven opvragen bij de Centrale Commissie Dierproeven (CCD).
- Leverancier moet met argumenten aantonen te beschikken over voldoende ervaren medewerkers om een vang- en zendercampagne volledig voor de 30 dieren uit te kunnen voeren en meerdere dieren (een minimum van drie) tegelijk te kunnen vangen en zenderen, waarbij ieder gevangen dier vrijgelaten kan worden na een periode niet langer dan 1,5 uur.
- Leverancier moet in een plan van aanpak omschrijven hoe deze in staat zijn om het genoemde onderzoek uit te voeren en de data, registreren en in voor de kaarten (conform Aarts et al. 2019) bruikbare databases om te zetten.
- Leverancier moet aantoonbaar beschikken, of op tijd kunnen beschikken over state-of-the-art zenders, meest recente in de markt beschikbare technologie van zenders (wild life tracking).
- Leverancier moet aantonen dat de data voldoet aan de eisen voor gebruik voor het maken van dichtheidskaarten t.b.v. KEC 6.0 conform de eisen gesteld in de rapporten onder 2.4.
- Data moet openbaar beschikbaar komen in de Wozep-datarepository, Opdrachtnemer lever deze data aan Opdrachtgever en Opdrachtgever maakt deze openbaar.

3.3. Eisen

Partijen die belangstelling willen tonen moeten aantoonbaar over de volgende ervaring en kwalificaties beschikken:

- Leverancier moet aantoonbare ervaring hebben met het vangen en zenderen van zeehonden. De projectmedewerkers die voor dit onderzoek zullen worden ingezet moeten aan ten minste een vangst en zender campagne actief hebben meegewerkt, de projectleider in het veld moet aan ten minste 3 vangst en zender campagnes actief hebben meegewerkt.
- Voor veldmedewerkers en helpers moet er een duidelijk vangst instructie beschikbaar zijn dat verschillende eventualiteiten en de nodige handelingen bij het vangen en zenderen van de zeehonden beschrijft.
- Leverancier moet beschikken over de benodigde Nederlandse vergunningen voor het vangen en zenderen van zeehonden of kunnen aantonen over deze te zullen beschikken voor het begin van het project.
- Leverancier moeten aantonen te beschikken over voldoende ervaren medewerkers om een vang- en zendercampagne tot een succesvol eind te brengen en meerdere dieren (een minimum van drie) tegelijk te kunnen vangen en zenderen, waarbij ieder gevangen dier vrijgelaten kan worden na een periode niet langer dan 1,5 uur.
- Leverancier moet omschrijven hoe deze in staat zijn om het genoemde onderzoek uit te voeren en de resultaten passend te analyseren, registreren en in voor de kaarten (conform Aarts et al. 2019) bruikbare databases om te zetten.
- Leverancier moet aantoonbaar beschikken, of op tijd kunnen beschikken over "state-of-the-art" zenders.
- Leverancier moet omschrijven hoe deze de data zal opleveren en daarbij aantonen dat deze kunnen worden gebruikt voor de kaarten voor KEC 6.0, zoals deze zijn opgesteld in de eerder in dit document genoemde rapporten.

Marktconsultatie Zenderen gewone en grijze zeehonden.

4 Raming

De raming voor deze Opdracht bedraagt € 432.340 exclusief BTW. Beoogd wordt een totale duur van de Opdracht van 1 jaar en 3 maanden.